

MILANKA OPAČIĆ, POTPREDSJEDNICA VLADE I MINISTRICA SOCIJALNE POLITIKE I MLADIH, O FINANCIRANJU

Švercanje na socijalu zaustavit ćemo do kraja ove godine

U naredna dva do tri mjeseca sve podatke iz sustava socijalne skrbi umrežit ćemo s Poreznom upravom i vidjeti tko sve prima socijalnu pomoć. Dosta je ljudi u potrebi, ali ćemo možda naći neke puno bogatije od onog što podrazumijeva socijalni slučaj

Ljerkica BRATONJA
MARTINOVIĆ
Snimio Ognjen ALUJEVIĆ

Potpredsjednica Vlade Milanka Opačić u razgovoru za naš list otkriva da i dalje nemaju definitivno rješenje za financiranje udruga koje se bave socijalnom tematikom te najavljuje da će do kraja godine država ući u kraj svima koji zloupotrebljavaju sustav socijalne skrbi.

Jeste li pronašli rješenje za udruge kojima je državna potpora ove godine smanjena i za više od 60 posto, a

brojne usluge koje pružaju doveđene u pitanje?

– Još uvijek pokušavam zatvoriti financijsku konstrukciju. Bivše je ministarstvo tri godine na jednoj stavci skupljalo novce pa ih u predizbornoj godini podijelilo nevladinim udrugama, i to potpisujući prvi puta ugovore o financiranju njihovih projekata za slijedeće tri godine. Bila je to svjesna politika prethodne Vlade koja nas je dovela u ovu situaciju jer su znali da tu vrstu standarda više ne možemo održati. Kad su u pitanju sredstva od prihoda igara na sre-

ću, a to je predviđen izvor financiranja, na toj stavci imamo 15,7 milijuna kuna. Uspjeli smo još sedam milijuna kuna iz prošle godine prebaciti na tu stavku, međutim to sve nije dovoljno. Naši su prethodnici dali udrugama 87 milijuna kuna, znajući da mi taj iznos nikad nećemo moći isplatiti. U našem proračunu nemamo prostora za bilo kakve uštede jer je ogoljen samo za socijalna davanja, pa zato u ovom času pokušavam zajedno s ministarstvom financija vidjeti ima li prostora da nademo još neka sredstva kako bismo

udrugama barem djelomično ublažili smanjenje. Moram reći i podatak, da je u prva tri mjeseca sve veći priljev osoba koje traže socijalnu pomoć.

Zaštita najugroženijih

Hoće li se svima dati jednako, ili će neke udruge imati prioritet?

– Najveći nam je interes podmiriti potrebe onih udruga koje direktno pružaju usluge korisnicima, i djeci i osobama s invaliditetom. Udruge koje daju savjete ili imaju web stranicu nisu nam u ovom trenutku toliki prioritet, jer jednostavno novaca nema za sve. S druge strane, ima udruga gdje korisnici mogu biti stvarno zakiniti, kao i svi oni koji izravno ovise o projektima koje određene udruge pružaju, primjerice osobe u inkluziji, i tu ćemo sigurno nastojati pronaći rješenje i zaštititi najugroženije korisnike. Postoji i mogućnost da idemo samo na financiranje do kraja godine, ali isto tako moramo znati što nas čeka iduću godinu. Sve opcije su na stolu, i mislim da ćemo brzo odlučiti koje rješenje je moguće.

O kojem iznosu razgovarate s ministarstvom financija?

Nama nedostaje 27 milijuna kuna, a iznos koji bi eventualno mogli dobiti se još utvrđuje. Moram naglasiti da nismo donijeli jednostranu odluku, razgovaralo se sa svih 120 udruga ponaosob, velika većina njih je potpisala smanjenja koja su bila u tom trenutku izgledna. Vidjet ćemo što nam je najhitnije i čim završimo analizu, izvijestit ćemo o tome udruge i javnost. Zaštitit ćemo one koji su najugroženiji i koji jedino kroz udruge mogu dobiti te-

rapiju ili smještaj. Javnost mora znati da je na mnoge od ovih udruga Ministarstvo socijalne politike i mladih preko natječaja ove godine raspodijelilo 25 milijuna kuna za usluge asistencije osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama, što znači da im trogodišnji programi nisu jedini izvor financiranja.

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom Anka Slonjšak vaš je potez ocijenila kao veliki korak unatrag u politici prema osobama s invaliditetom. Jeste li s njom o tome razgovarali?

– Da, primili smo je u ministarstvu, konkretno moj zamjenik Ledinski. Ona je ustvari dala priču prije nego je bila tu na razgovoru, a kad je došla i kad smo joj sve izložili mišljenje je bilo nešto drugačije. Ona je vrlo odgovoran i razumna osoba, i zna da ako nema novca u proračunu nećemo ga prikupiti ni

U prva tri mjeseca sve veći je priljev osoba koje traže socijalnu pomoć

medijskom galamom. Treba pokušati naći rješenja u dogovorima s ministarstvom financija, ali pozivam i udruge da same u onom dijelu u kojem mogu smanje dio troškova do kraja godine kako bi dale svoj doprinos u pokušajima da nademo rješenje situacije u kojoj smo se našli, a za nju nismo odgovorni ni jedni ni drugi. Ta sredstva nisu smanjivana zbog proračunske štednje, znalo se da tih sredstava nema i nikad ih nije bilo.

Mladi predugo ostaju u obitelji

Sve više mladih ljudi koristi pomoć Crvenog križa i drugih humanitarnih udruga. Kako kao ministrica mladih na to gledate?

– Stanje u Hrvatskoj je doista teško, previše ljudi je nezaposleno, puno mladih koji nakon što završe školu ne nalaze posao, ne znaju što će, ostaju u temeljnoj obitelji vrlo dugo, šlepuju se na roditeljsku plaću ili mirovinu. Socijalna politika je gašenje vatre, mora služiti za privremenu pomoć. Krenuo je u primjenu Zakon o poticanju zapošljavanja kojim država stimulira i stažiranje i zapošljavanje mladih koji prvi puta traže posao. Ali prava socijalna politika i politika za mlade je gospodarska politika. Očekujemo da će sve što Vlada gospodarski tim poduzima vezano za uvođenje reda i pokretanje gospodarstva dati rezultata, ako ne do kraja ove godine, onda u slijedećoj. Za mlade ljude jedini izlaz da ne završe na teretu roditelja ili kod nas u socijalu je da dobiju radno mjesto i poštnu plaću za pošten rad.

Djeca i osobe s invaliditetom i Udrugama 1,7 milijardi
Za iduću godinu s udrugama ćete sklapati nove ugovore?

– Da, riječ je o ugovornom odnosu i sve moramo dogovoriti s njima.

Pretpostavljam da više nećete ići na trogodišnje ugovaranje?

– Pa gledajte, trogodišnji ugovori su dvije godine prije izbora bili moja ideja, jer je to europska praksa. U EU se rade strategije na način da znate što želite nakon četiri godine postići, što je glavni problem u društvu i gdje imate nedostatak državnih kapaciteta pa vam onda civilne udruge u tome mogu pomoći kao partneri. U četvergodišnje ugovore ulazi ono što strateški želite pomaknuti u mandat. To je dobar put, ali mi na njega nemamo pravo jer je netko prije nas potpisao obaveze unaprijed. Kod nas se za udruge iz državnih i lokalnih proračuna izdvaja ukupno 1,7 milijardi kuna godišnje, što nisu mala sredstva.

Jesu li to prevelika sredstva?

– Izuzetno velika za jednu

Bruse se detalji Zakona o dadiljama - Milanka Opačić

DOMOVI Domovi za starije u vlasništvu države imaju dobru kontrolu, a stanje je nešto lošije u dijelu privatnih domova

NL plus

UJU UDRUGA KOJE SE BAVE SOCIJALNOM TEMATIKOM I PROBLEMU LAŽNIH SOCIJALNIH SLUČAJEVA

imaju vrlo nizak životni standard zbog loše postavljenog sustava - Milanka Opacić

malu zemlju. Vrlo je slaba i kontrola trošenja sredstava. Budući da je ipak riječ o trošenju novca poreznih obveznika, pojačano ćemo raditi na kontroli trošenja sredstava za udruge. U ovom trenutku jedinu dobru kontrolu ima Nacionalna zaklada za civilno društvo. Unutar sustava, udruge mogu s gotovo istim programom aplicirati na više ministarstava, na jedinice lokalne samouprave, europske fondove, pa neke udruge uspiju skupiti godišnje i po 1,5 milijun kuna po raznim osnovama. Postoje odlični projekti i niz dobro organiziranih udruga koje svojim radom nadomještaju ono što država i lokalna vlast propuštaju ili ne rađe na dovoljno efikasan način, posebno kada su u pitanju invalidi i djeca. Kako bi imali kvalitetniji pregled rada, potreba i područja kojima se bave udruge, bilo bi najlogičnije sva sredstva iz Državnog proračuna staviti pod jednu kapu, pa bi i kontrola bila bolja.

Kontrola provedbe projekata ipak postoji.

– Vrlo slaba. Radimo sa Zakladom za civilno društvo na

tome da sva ministarstva preuzmu njihovu informatičku aplikaciju koja ima standardiziranu kontrolu troškova. To je ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi proteklih godina odbijalo usvojiti, a vrlo ćemo je brzo početi primjenjivati u ministarstvu socijalne politike i mladih.

Rasterećenje domova

Kad se napokon može očekivati deinstucionalizacija sustava socijalne skrbi? Jedan od primjera koliko je nužna je riječki dom za odgoj mladeži koji je prekapacitiran, liste čekanja su dulje od šest mjeseci, a čitav je sustav baziran na stacionaru, umjesto da se djeci s problemima pomogne da ne dođu u dom.

– I za to tražimo načine financiranja. U pregovorima smo sa Svjetskom bankom, vidjet ćemo u kojem dijelu i iznosu nas mogu pratiti u nekim procesima deinstucionalizacije. To je projekt koji ne mislimo zaustaviti. Sve što je dosad napravljeno je dobar iskorak, a sada moramo vidjeti gdje su nam najveće potrebe i što od Svjetske banke može-

mo dobiti u financijskom smislu. Kada pogledate iznos sredstava za udruge, iznos sredstava za osobne asistente, naknade za roditelje njegovatelje i još neka prava, riječ je o velikom dijelu proračuna našeg ministarstva. Prema izdancima trebali bi imati puno bolji standard u odnosu na ono što stvarno imamo, jer stvarnost je takva da nam djeca i osobe s invaliditetom imaju vrlo nizak životni standard. To samo pokazuje da nešto u sustavu nije dobro postavljeno.

” Zakon o udomiteljstvu ovaj tjedan mogao u Vladinu proceduru

Hoćete li se pozabaviti domovima za starije i nemoćne? Mnogi od njih danas opravdano nose epitet domova za umiranje.

– Domovi u vlasništvu države imaju dobru kontrolu, a stanje je nešto lošije u dijelu privatnih domova gdje imamo manju kontrolu, pa i štićenike koji dobiti dekubitus šestog stupnja što je očita posljedica

sustavne nebrige za te ljude. Nama su obiteljski domovi partneri, ali moramo osigurati svima jednake uvjete, neovisno jesu li smješteni u državnim ili privatnim domovima. Nedostaju nam i hospiciji, zdravstveno-socijalne ustanove kamom trebali odlaziti ljudi u terminalnoj fazi, a u ovom trenutku upravo domovi umirovljenika često služe za smještaj takve vrste bolesnika. Tako bi se i s domovi, koji često imaju manjak stručnjaka i kapaciteta, rasteretili, a korisnicima bi mogli pružiti kvalitetniju skrb.

Hoćete li pojačati kontrole privatnih domova?

– Upravo radimo neke standarde i kriterije. Iskreno govoreći, zatekli smo užasno zapušten sustav. U osam godina standardi koji su dotad bili izgrađeni naprosto su srušeni i vlada jako veliki nered. Nema kriterija, standarda, nema pravila igre, pa moramo rješavati dio po dio.

Porezne olakšice

Najavili ste niz novih zakona koje ćete dovršiti do jeseni – od obiteljskog do zakona o udomiteljima, dadijama... Je li neki već gotov?

– Zakon o udomiteljstvu ovaj tjedan mogao u Vladinu proceduru. Zakon o dadijama je praktički gotov, još brusimo neke detalje, budući zakonski tekst usuglašavamo s ministarstvom rada, poduzetništva i obrazovanja. Čim Zakon vrlo skoro bude gotov otvorit ćemo javnu raspravu i krenuti u vladinu proceduru.

Kad roditelji mogu računati s prvim legalnim dadijama?

– Napraviti ćemo okvir za njihov rad, a još čekamo izmjene Zakona o trgovačkim društvima iz ministarstva pravosuđa koji bi trebao otvoriti prostor za brzo osnivanje malih tvrtki za svega stotinjak kuna. Dat ćemo dadijama sve mogućnosti, obrt, tvrtku, agenciju, ugovor o djelu, a one će same izračunati što im je najprihvatljivije. Možda će i neke jedinice lokalne samouprave koje u ovom trenutku nemaju novca da grade vrtiče vidjeti svoj ekonomski interes i pomoći. Ako neki za vrtić izdvajaju ogromne novce, možda mogu pomoći roditeljima putem vaučera da im osiguraju sred-

Djecu štitim od homofobne okoline

Vaša izjava da istospolnim partnerima ne treba omogućiti posvajanje djece doživljena je u dijelu javnosti kao rigidna. Smeta li vas to?

– Uopće mi ne smeta. Ne mislim da su istospolni partneri loši roditelji, neke studije pokazuju da su oni stabilno okruženje za dijete. Međutim, mi smo kao društvo vrlo konzervativni, i djeca smještena u domove socijalne skrbi traumatizirana su jer su morala biti izmještena iz svoje obitelji. Dodatnu traumu nisam toj djeci spremna osigurati. Ja jesam za to da se LGBT populaciji daju sva prava koja imaju i heteroseksualne zajednice, tu postoji jako puno prostora za uređivanje, ali mislim da posvojenje djece treba još pričekati i razvijati stupanj tolerancije u društvu. Dok god se oni ne mogu držati za ruke i proći od ovog ministarstva od Trga bana Jelačića, a to je 500-tinjak metara, a da ih netko ne izvrijeđa ili nasrne na njih, nisam sigurna da moramo i djeci to pružiti. Društvo sazrijeva, ali trebat će još neko vrijeme, a mi smo dužni zaštititi djecu. Ali ne od istospolnih roditelja nego od homofobne okoline.

27

MILIJUNA KUNA nedostaje udrugama koje se bave socijalnom tematikom

stva pa da dadilje budu doista dostupne u financijskom smislu. Ići ćemo i na 12.000 kuna porezne olakšice koju se može koristiti ako imate dadilju.

Kad će se sustav socijalne skrbi napokon poslužiti OIB-om u otkrivanju lažnih socijalnih slučajeva kojima pomoć države uopće ne treba?

– U ovom trenutku imamo aplikaciju za centre socijalne skrbi. U narednom periodu napraviti ćemo završno testiranje s ljudima iz centara koji će na njoj raditi, nakon toga u tri županije krenuli bi s ugradnjom aplikacije i edukacijom ljudi koji će na njima raditi. Od Zavoda za zapošljavanje zatražit ćemo 170 ljudi koji bi nam u sklopu projekta javnih radova pomogli da se u naredna dva do tri mjeseca unesu svi podaci u sustavu socijalne skrbi kako bismo ih onda mogli umrežiti s Poreznom upravom i vidjeti tko sve prima socijalnu pomoć. Dosta je ljudi u potrebi, ali ćemo možda naći neke pune bogatije od onog što podrazumijeva socijalni slučaj.

Kad bi mogli ući u trag prvim »švercerima«?

– Do kraja godine sasvim sigurno. Nastojat ćemo povezati u najkraćem realnom roku sve županije, uskoro krenemo s prve tri. Možda to bude Zagreb, jer to je četvrtina Hrvatske i pokriva najveći broj korisnika.